

Utdrag ur Kap 5 Djurhållning - fjäderfäregler

5.2.4.4 Omställningstid för fjäderfä avsedda för köttproduktion

Du kan bara ställa om fjäderfän som du tagit till gården innan de är tre dagar gamla till ekologisk produktion. Djur som kommit till gården när de var äldre än tre dagar förblir konventionella. Omställningstiden för fjäderfän är:

- 7 veckor för produktion av kött från pekingankor. Djuren ska dock ha införts i produktionen innan de är tre dagar gamla.
- 10 veckor för produktion av kött från övriga fjäderfän. Djuren ska dock ha införts i produktionen innan de är tre dagar gamla.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II del II 1.2.2 c och d

Med pekingankor avses här tamankor.

5.2.4.5 Omställningstid för fjäderfän avsedda för äggproduktion

Du kan bara ställa om fjäderfän som du tagit till gården innan de är tre dagar gamla till ekologisk produktion. Djur som kommit till gården när de var äldre än tre dagar och deras ägg förblir konventionella.

Omställningstiden för fjäderfän för äggproduktion är sex veckor.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II del II 1.2.2 e

Om du startar äggproduktion med inköpta unghöns ska de vara uppfödda enligt reglerna som beskrivs i 5.4.5.

5.2.5.4 Omställningstid för icke-ekologiska fjäderfän

Omställningstiden för icke-ekologiska fjäderfän som förts in i produktionen innan de är tre dagar gamla är:

- 6 veckor för fjäderfän avsedda för äggproduktion.
- 7 veckor för pekingankor avsedda för köttproduktion.
- 10 veckor för övriga fjäderfän avsedda för köttproduktion

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II 1.2.2 c, d och e.

Notera även i reglerna att fjäderfä som inte är av långsamväxande linjer får slaktas tidigast vid 81 dagar, vilket innebär att de är äldre än 10 veckor, se 5.4.4-5.4.5.

Även för produktion av kläckägg gäller omställningstiden 10 veckor för hönsen som värper kläckäggen.

5.4.4 Inköp av slaktfjäderfä, långsamväxande linjer och slaktåldrar

Ekologiska uppfödningssätt förordar långsam uppfödning och slakt vid en högre ålder. För att förhindra användning av intensiva uppfödningssätt ska fjäderfän antingen födas upp tills de når en lägsta ålder eller komma från långsamt växande fjäderfälinjer som är anpassade för utomhusuppfödning.

Fram till och med den 1 januari 2032 ska slaktkycklingar räknas som långsamväxande om de har en genomsnittlig tillväxt på högst 45 gram per dag. Därefter ska den högsta tillåtna genomsnittliga tillväxttakten vara 40 gram per dygn. Som långsamväxande fjäderfälinjer räknas även skånegås, ölandsgås, svensk gul anka, svensk blå anka, blekingeanka och svensk myskanka.

Det är tillåtet att köpa in och föda upp slaktfjäderfä som inte definierats som långsamväxande. Om du inte använder långsamt växande fjäderfälinjer ska den lägsta slaktåldern vara:

- 81 dagar för slaktkycklingar.
- 150 dagar för kapuner.
- 49 dagar för pekingankor.
- 70 dagar för honor av myskänder.
- 84 dagar för hanar av myskänder.
- 92 dagar för mulardänder.
- 94 dagar för pärlhöns.
- 100 dagar för honor av kalkon.
- 140 dagar för gäss och hannar av kalkon och stekgäss.

Om du köper in icke-ekologiskt kläckta slaktfjäderfä ska du ansöka om tillstånd för det hos Jordbruksverket. Kycklingarna får vara högst tre dagar gamla vid insättningen.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II, 1.9.4.1, SJVS 2021:47, 3 kap, 7 och 8 §§

För slaktkyckling gäller ett tillstånd för att köpa in icke-ekologiska kycklingar i ett år från beslutsdatum. För blivande avelsfjäderfän eller för kycklingar till unghönsuppfödning gäller tillståndet under fem år från beslutsdatum.

5.4.5 Inköp av unghöns till en ekologisk värphönsbesättning

För äggproduktion gäller följande:

- Du ska köpa in ekologiska unghöns uppfödda antingen enligt reglerna för ekologisk unghönsuppfödning eller i enlighet med nationella bestämmelser. De nationella bestämmelserna gäller under en övergångstid till och med den 31 december 2029, se punkt 5.4.5.1 nedan

Referens: 2020/464 art 15; art 16, art.26.7bilaga 1 del 4, SJVFS 2020:1, kap.3 § 5a

5.4.5.1 Uppfödning av unghöns avsedda för äggproduktion t.o.m. 31 dec 2029

Sverige införde under år 2020 nationella regler för ekologisk unghönsuppfödning och kan därför tillämpa en övergångsperiod enligt EU fram till och med utgången av år 2029. Endast unghönsuppfödare som var anslutna till ett kontrollorgan senast den 1 december år 2020 kan använda övergångsbestämmelserna.

Uppfödning enligt övergångsbestämmelser:

1. Uppfödningen ska ha tillgång till ekologisk mark, egen eller genom

samarbetsavtal

- a) Den gödsel som ekologiska unghöns producerar ska spridas på ekologisk mark
 - b) Unghönsuppfödningen ska uppfylla ett krav på 30 % självförsörjningsgrad gällande ekologiskt foder.
2. Uppfödningen får inte ha parallellproduktion dvs. inte ekologiska fjäderfä och icke-ekologiska fjäderfä av samma art inom samma företag
 3. Unghönsen ska ha utfodrats med foder som uppfyller kraven för ekologiskt foder och de ska ha tillgång till grovfoder
 4. Unghönsen ska ha skötts i enlighet med de regler för förebyggande djurhälsovård och veterinär behandling som gäller för ekologiska djur
 5. Under uppfödningen gäller reglerna om utrymme och övriga mått i stallarna enligt djurskyddslagstiftningen

Det finns inget krav på att unghönsen ska ha utevistelse under övergångsperioden.

Referens: SJVFS 2020:1 kap 3 §5.a 2020/464 art 26.7

5.4.5.2 Uppfödning av unghöns avsedda för äggproduktion efter 31 dec 2029

Senast från och med 1 januari 2030 ska ekologiska unghöns födas upp enligt reglerna för ekologiska unghöns. Jämfört med nationella bestämmelser finns det följande skillnader:

- Tillgång till rastgård får ersättas med verandavistelse om Jordbruksverket beslutat om detta, men det gäller bara anläggningar som säljer avelshöns eller unghöns till andra länder.
- 10 000 unghöns får hållas i samma flock i en avdelning av ett unghönsstall, se regel 5.6.10.4.
- Upphöjda ytor får ersätta eller kombineras med sittpinnar se tabell i regel 5.6.10.1.
- Beläggningen får vara maximalt 21 kg/m², se tabell i regel 5.6.10.2.

Referens: 2018/8481.9.4.4 f i bilaga II del II, 2020/464 artikel 15.3.b.ii

5.5.6 Ruvning och kläckning

Det finns för närvarande inga särskilda regler om ruvning eller kläckeriverksamhet för ekologisk fjäderfäproduktion. Det innebär att det inte heller finns några särskilda regler vad gäller kläckägg.

Däremot är det möjligt att köpa in icke-ekologiska kläckägg utan att ha fått dispens från Jordbruksverket. Om kycklingarna kläcks på en ekologisk gård blir det ingen omställningstid för kycklingarna.

Referens: 2018/848 art 6 n och art 14.1 Bilaga II del II 1.3.4.3, 1.3.1

För kläckerier gäller krav på spårbarhet och särhållning genom underleverantörsavtal om de använder sig av ägg från ekologiska föräldradjur.

5.6.6 Dagsljusinsläpp

Djuren ska ha tillgång till dagsljus och belysning som stödjer deras naturliga dygnsrytm och beteendebest. Fönster och andra dagsljusinsläpp ska placeras så att dagsljuset blir jämnt fördelat i hela djurutrymmet. Dagsljusinsläpp behöver inte bara ske via fönster, utan kan ske via taket.

Referens: 2018/848 art 14.1 bil II del II 1.6.1, SJVFS 2019:18 4 kap 12§, 2019:20 4 kap 16§, 2019:21 4 kap 11§, 2019:22 4 kap 11§, 2019:23 1 kap 30 och 33 §§, 2019:24 4 kap 14 §

Kontrollorganen har kalibrerat att de ska ta hänsyn till det faktiska ljusinsläppet vid kontroll, vilket betyder att de kontrollerar att det finns tillräckligt med fönster men även att fönsterna är rena nog för att släppa in ljus.

5.6.10 Inhysning för fjäderfän

5.6.10.1 Reden och upphöjda sittytor

Det ska finnas minst ett fackrede per sju värphöns eller föräldradjur av *Gallus gallus*.

Fackredet ska vara minst 125 cm² per höna, dock minst 750 cm², med en kortaste sida om 24 cm. Då ryms bara sex värphöns. För sju värphöns krävs ett rede om 875 cm², det är den största tillåtna storleken på ett fackrede.

Har du gemensamt rede (kollektivrede) ska det finnas minst 120 - cm² per höna, och det gemensamma redet ska vara minst 1400 cm² med en kortaste sida på 35 cm. Det innebär 83,3 hönor per kvadratmeter redesyta. Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 2019:23 reglerar också redenas storlek för kalkoner och för simfåglar.

Fjäderfähus för alla fjäderfän utom gäss, pekingankor, myskankor och mulardankor ska vara utrustade med sittpinnar eller upphöjda sittytor (eller en kombination av dessa två) enligt tabellen nedan och introduceras vid ung ålder som möjligt. Har du fler än 350 värphöns får du inte sätta sittpinnar över ströbädden eftersom den då blir mycket gödselförorenad.

Fjäderfän	Sittpinnar, upphöjda sittytor eller båda/ fågel
Föräldradjur för värphöns och slaktkyckling	18 cm sittpinne
Unghöns och värphönstappar	Alla kombinationer av sittpinnar eller upphöjda sittytor eller båda som ger minst 10 cm sittpinne/fågel eller minst 100 cm ² upphöjd sittyta/fågel. Observera att unghöns under 16 veckor alltid måste ha minst 6,5 cm sittpinne/fågel enligt svensk lagstiftning.
Värphöns	18 cm sittpinne
Slaktkyckling	Alla kombinationer av sittpinnar eller upphöjda sittytor eller båda som ger minst 5 cm sittpinne/fågel eller minst 25 cm ² upphöjd sittyta/fågel

Kapuner och poularder	Alla kombinationer av sittpinnar eller upphöjda sittytor eller båda som ger minst 5 cm sittpinne/fågel eller minst 25 cm ² upphöjd sittyta/fågel
Kalkoner	Alla kombinationer av sittpinnar eller upphöjda sittytor eller båda som ger minst 10 cm sittpinne/fågel eller minst 100 cm ² upphöjd sittyta/fågel
Pärlohöns	Alla kombinationer av sittpinnar eller upphöjda sittytor eller båda som ger minst 5 cm sittpinne/fågel eller minst 25 cm ² upphöjd sittyta/fågel

Referens: 2020/464 Art. 15.5 samt Bilaga I, del IV, SJVFS 2019:23 2 kap

För fjäderfähus/stallar som var certifierade före den 1 januari 2022 enligt EU-förordningarna 834/2007 och 889/2008 kan man behålla ett lägre mått (det befintliga) på sittpinne/sittyta under en övergångsperiod till senast den 31 december 2024.

Referens: 2020/464 Art. 26.4.

Introducera sittpinnar och upphöjda sittytor från så låg ålder som möjligt. En rekommendation för slaktkyckling är att sittpinnar och/eller upphöjda nivåer enligt tabellen ovan ska finnas vid senast vid 3 veckors ålder.

5.6.10.2 Utrymmeskrav för fjäderfän inomhus

I tabellen nedan visas vilka krav som finns på minimiytor inomhus för ekologiska fjäderfän.

Tabell 4: Utrymmeskrav inomhus för ekologiska fjäderfän. En mobil byggnad är flyttbar.

Fjäderfäkategori	Utrymme inomhus (djur/m ² tillgänglig area resp. kg levande vikt/m ² tillgänglig area)
Föräldradjur	6
Värphöns	6
Värphöns i mobil byggnad	6
Unghöns	21 kg
Värphönstuppar	21 kg
Slaktkyckling i fast byggnad	20 kg
Slaktkyckling i mobil byggnad	20 kg

Slaktankor i fast byggnad	20 kg
Slaktankor i mobil byggnad	20 kg
Slaktgäss i fast byggnad	18 kg
Slaktgäss i mobil byggnad	18 kg

Slaktkalkoner i fast byggnad	21 kg
Slaktkalkoner i mobil byggnad	21 kg

För föräldradjur och värphöns i flervåningssystem räknas utrymmeskraven på 6 värphöns per kvadratmeter för all tillgänglig yta i djurutrymmet (reden ej inräknade).

För slaktfjäderfän gäller 20 kg levande vikt/m² i fasta byggnader och 30 kg levande vikt/m² i mobila byggnader, förutsatt att bottenvåningen i mobila huset inte överstiger 150 m².

Referens: 2020/464 art 14 Bilaga I, del IV samt Art. 15.6, SJVFS 2019:23 2 kap 12 §, 3 kap 5 §, 5 kap 2§, 6 kap 2§

I det ekologiska regelverket använder man begreppen tillgänglig area och användbar area, vilka är synonyma, och i djurskyddslagstiftningen använder man "tillgänglig area". Ytan som räknas ska vara minst 30 cm bred och ha 45 cm fri höjd och ständigt vara tillgänglig för fjäderfäna, och där redesytan räknas bort. Golvytan får ha max 12% lutning.

5.6.10.3 Veranda och/eller utomhustillbyggnad

Om du har en veranda i anslutning till ditt stall kan du inte räkna in den* i den tillgängliga inomhusytan. En veranda är definierad som en oisolerad utomhustillbyggnad med tak där långsidan vanligtvis är utrustad med ett metallstängsel eller ett nät. Verandan ska ha utomhusklimat med naturligt ljus (vid behov kan artificiellt ljus finnas) och golvet ska vara täckt med strö.

Du kan räkna in en utomhustillbyggnad med tak i den tillgängliga ytan. Utomhustillbyggnaden ska då uppfylla följande villkor:

- Den måste vara tillgänglig dygnet runt, förutom när det är för kallt eller andra djurvälfrädsproblem uppstår, då får man stänga på natten.
- Den ska vara isolerad på ett sådant sätt att den inte har utomhusklimat.
- Den ska kunna ge byggnaden god naturlig ventilation och dagsljusinsläppet. Byggnadens isolering, uppvärmning och ventilation ska säkerställa att luftcirkulationen, halten av damm, temperaturen, den relativa luftfuktigheten och gaskoncentrationen hålls inom gränser som säkerställer djurens välbefinnande.
- Den ska uppfylla reglerna för in- och utgångshål till stall och rastgård, även måtten som är från inomhusdelen och ut till veranda/utomhustillbyggnad.

* Observera att för fjäderfähus certifierade enligt EU-förordningarna 834/2007 och 889/2008 före den 1 januari 2022 och där djurhållaren har kunnat räkna verandan som tillgänglig inomhusyta kan fortsätta att göra det under en övergångsperiod till senast 31 december 2024.

Referens: 2018/848 art 3.28, art 14.1 Bilaga II del II 1.6.1 och 1.6.3, 1.7.2 och 1.9.4.4; 2020/464 art 15.2 c, art 26.3, SJVFS 2019:23 2 kap 12

Om du har en utomhustillbyggnad som är välisolerad kan den vara utan några luckor med endast passager mellan inomhusområdena och då kan du räkna detta som inomhus och tillgänglig yta. Då behöver du inte utöka passagen mellan det ursprungliga huset och det som tidigare har varit veranda.

5.6.10.4 Antal djur per avdelning i en byggnad

Varje fjäderfäflock i en enskild avdelning får som mest innehålla följande antal:

- 3000 föräldradjur
- 3000 värphöns.
- 10000 unghöns
- 4800 slaktkycklingar
- 2500 kapuner
- 4000 poularder
- 2500 gäss
- 2500 kalkoner.
- 4000 honor eller 3200 hanar av myskankor, pekingankor och mulardankor.
- 5200 pärlhöns.

Det är tillåtet att ha mer än en avdelning (flock) under samma tak, men det ska då finnas en tydlig och för djuren väl synlig avgränsning. För föräldradjur, värphöns, unghöns, värphönstuppar och slaktkyckling (alla av arten *Gallus gallus*) ska avdelningarna skiljas åt genom täta eller halvtäta skiljeväggar eller med nät eller trådnät. För övriga fjäderfän gäller åtskiljning enbart med täta skiljeväggar som ska säkerställa fullständig fysisk åtskillnad från golv till tak i varje avdelning i fjäderfähuset.

De totala användbara utrymmet i stallar för slaktfjäderfä får inte överstiga 1600 kvadratmeter per produktionsplats.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II, 1.9.4.4 m och n, 2020/464 Art. 15.3 b, c och d.

Observera att flockindelningen gäller också ute i rastgården, dvs flockarna får ej sammanblandas (ej heller om det sker sambete med andra djur).

Du som ska påbörja nybyggnation för ekologisk matfågelproduktion eller som ställer om befintliga icke-ekologiska fjäderfästallar kan ha maximalt 1600m² per produktionsenhet (per företag). Utrymmet ska räknas på den area som stallet är förprovat för och som det finns en möjlighet att hålla kycklingar på.

5.6.10.5 Omgångsuppfödning

Om du tillämpar omgångsuppfödning, allt in och allt ut, så ska byggnaden och tillhörande utrustning rengöras och desinficeras mellan varje omgång. Vid kontinuerlig uppfödning ska stall eller stallavdelning rengöras noggrant minst en gång årligen.

För tid som gäller för tomhållning av rastgårdsytan se 5.7.6.2.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II. 1.9.4.4 c. SJVFS 2019:23 kap 1 21 §

5.6.10.6 In- och utgångar till rastgård och veranda

Byggnaden ska vara utformad så att alla fjäderfän lätt kan gå ut till rastgården och verandan. In- och utgångshålen bör vara placerade i marknivå, men om de är upphöjda ska de förses med en ramp. De ska vara så pass stora att fjäderfäna lätt kan gå in och ut med normal kroppshållning. Enligt djurskyddslagen ska in- och utgångshålens storlek för värphöns vara minst 35 cm höga och 40 cm breda, och öppningarna ska vara fördelade efter hela byggnadens längd.

- För stallbyggnader utan veranda eller utomhustillbyggnad ska den sammanlagda längden på öppningarna i stallväggen vara 4 meter per 100 kvm tillgänglig minsta yta inomhus.
- För stallbyggnader med veranda eller utomhustillbyggnad ska den sammanlagda längden på öppningarna i stallväggen ut till verandan eller utomhustillbyggnaden vara 2 meter per 100 kvm tillgänglig minsta yta inomhus i stallet.
- Öppningen från verandan eller utomhustillbyggnaden till rastgården ska vara 4 meter per 100 kvm minsta tillgängliga yta inomhus.

För befintliga byggnader med veranda eller utomhustillbyggnad som var certifierades före den 1 januari 2022, får du behålla befintliga mått i stallväggen fram till den 31 december 2024.

Referens: 2020/464 art. 15.1a-e art 15.2 a-b och art 26.2, SJVFS 2019:23 2 kap 14 §

En lösning för att uppfylla minimimåtten för in- och utgångshål kan vara att man utnyttjar höjden på befintliga dörrar eller fönster och sätter in en extra ramp från en annan våningsnivå.

Du som har ett stall utan veranda och har en sluss påbyggd på öppningen i stallväggen till rastgården får då ha en mindre sammanlagd öppning i väggen (6 m/3000 höns). Detta om själva slussen uppfyller måttet på den totala sammanlagda längden på öppningen.

Du kan isolera din utomhustillbyggnad så att den kan räknas som inomhusyta och behöver då inte ta hänsyn till måtten för beräkning av in- och utgångshål mellan stallvägg och utomhustillbyggnad. Se mer i kapitel 5.6.2.4

5.6.10.7 Flervåningssystem

Flervåningssystem får endast användas för föräldradjur (*Gallus gallus*), värphöns, värphönstuppar och unghöns.

I flervåningssystem får högst tre våningar med tillgänglig area finnas, inklusive bottenvåningen (golv med strö).

Inredningssystemet ska vara konstruerat så att alla fåglar kan röra sig fritt och att det är lätt att inspektera. Alla fåglar ska enkelt kunna hitta ut till rastgården. Varje våning ska förses med utgödsling för att förhindra att fåglarna smutsas ner.

Om du har byggnader med flera våningar som var certifierade före den 31 december 2021, gäller övergångsregler fram till och med den 31 december 2029.

Referens: 2020/464 art 15.4 a-f, art 26.5

Har du en extra våning utan tillgänglig yta dvs. redsvåning så räknas inte den in i de maximalt tre våningarna.

5.7.6 Utevistelse för fjäderfän

Ekologiska fjäderfän ska ha tillgång till utevistelse dagtid från så låg ålder som möjligt när deras fysiologiska förutsättningar är lämpliga samt:

- När markbeskaffenhet och väder tillåter det, och
- det inte finns myndighetsbeslut om restriktioner mot utevistelse vid smittsamma sjukdomar, se regel 5.7.6.5.

Utevistelse ska erbjudas under minst en tredjedel av varje individs liv.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II, 1.9.4.4 d-e,

Med fysiologiska förutsättningar menar man att de ska vara tillräckligt befvädrade.

5.7.6.1 Rastgård till fjäderfän

Rastgårdar till fjäderfän ska vara attraktiva för fåglarna och fullt tillgängliga för samtliga fåglar.

- För fjäderfähus med flera flockar ska utomhusrastgården avskiljas mellan avdelningarna för respektive flock.
- Rastgårdar ska vara försedda med ett tillräckligt antal skydd, för att säkerställa att fåglarna använder hela rastgården på ett balanserat sätt. Skydden kan bestå både av byggnadskonstruktioner och av buskar och träd och ska vara spridda över hela rastgården.
- Ytan ska vara huvudsakligen täckt med olika sorters växtlighet som ska underhållas regelbundet för att motverka näringsöverskott.
- Rastgården får vara delvis övertäckt. I Sverige accepteras att rastgården är övertäckt till maximalt tre fjärdedelar.
- Du ska se till att det är lätt för fjäderfäna att komma åt sitt vatten.
- Rastgården för fjäderfä får inte sträcka sig mer än 150 m från närmaste in- och utgångshål i stallet. Denna sträcka kan dock utökas upp till 350 m under förutsättning att det finns ett tillräckligt antal skydd mot väder och rovdjur jämnt fördelade över hela rastgården. Det ska finnas minst 4 skydd per ha.
- För gäss ska rastgården ge fåglarna möjlighet att tillgodose sitt behov av att äta gräs.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II 1.6.5 och 1.9.4.4 g-h, 2020/464 art. 16.1-6

Avdelning av utomhusrastgården kan du uppfylla med t ex staket, flexinät, plastnät eller liknande. Rimlig höjd på nätet är 65-70 cm.

Det är bra om du väljer växter som gör det möjligt att hålla mer än hälften av rastgårdsytan bevuxen under den period som fjäderfäna hålls på bete. För att underhålla växtligheten i rastgården kan du t.ex. så nytt i kala ytor.

Vatten behöver finnas tillgängligt i rastgården om den sträcker sig längre än 150 meter från utgångshålen.

5.7.6.2 Viloperiod för rastgård vid omgångsuppfödning

För att hålla parasittrycket nere och låta växtligheten återhämta sig ska rastgårdarna ha en viloperiod mellan varje produktionsomgång så att växtligheten kan växa upp igen. Rastgårdar till värphöns och avelsfjäderfä ska hållas tomma minst sex veckor mellan omgångarna och rastgårdar för matfågel ska hållas tomma minst två veckor mellan omgångarna. Dessa krav ska inte tillämpas på fjäderfän som inte föds upp i omgångar, som inte hålls i fållor och som är frigående hela dagen.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II 1.9.4.4 c, SJVFS 2021:47 3 kap 10 §

Om du behöver göra åtgärder i din rastgård som t.ex. plantera träd eller buskar, ändra om vattenstationer eller andra förbättringar får du tillfälligt stänga av delar av rastgården. Om du vill göra förändringar i din rastgård utanför viloperioden så går detta bra och du kan då tillfälligt stänga av ett visst område. Se även 5.7.6.4.

5.7.6.3 Simfåglar ska ha tillgång till vatten

Simfåglar ska ha tillgång till vatten så att deras arts specifika behov tillgodoses. Med det menas att de ska ha vatten de kan vistas i, så att de kan simma, bada, doppa fodret i vattnet mm.

Vattnet ska bestå av ett vattendrag, en damm, en sjö eller en bassäng och fåglarna ska alltid ha tillgång till vattnet. Om det på grund av väder eller hygieniska förhållanden är olämpligt eller omöjligt, t.ex. på grund av is, för fåglarna att använda vattnet behöver du däremot inte ge dem tillträde dit. Om väderförhållandena inte tillåter sådan tillgång ska de dock ha tillgång till vatten så att de kan doppa huvudet för att tvätta fjäderdräkten.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II 1.9.4.4 k.

5.7.6.4 Utrymmeskrav för fjäderfän i rastgård

Varje djur (fjäderfä) ska som minst ha tillgång till en viss yta i rastgården. I tabell 8 ser du vilka utrymmeskrav som gäller. Har du en grupp med 3000 värphönsplatser ska du ha 12 000 kvadratmeter rastgårdsyta tillgängligt för den gruppen hela tiden förutom då väderleken inte tillåter detta. Se även punkt 5.7.6.2 för mer information om rastgårdar.

Referens: 2020/464, art 144 och del IV bilaga I

Tabell 8. Utrymmeskrav på rastgård för fjäderfän.

Fjäderfäkategori	Utrymme utomhus, m ²
Värphöns och Föräldradjur	4
Unghöns och värphönstuppar	1
Slaktkyckling och pärlhöns i fasta Byggnader	4

Slaktfjäderfä i mobil byggnad	2,5
Kapuner och poularder	4
Ankor	4,5
Kalkoner	10
Gäss	15

Referens: 2020/464 art 14 Bilaga I, del IV 1-9.

5.7.6.5 Restriktioner mot utevistelse vid smittsamma sjukdomar

Jordbruksverket kan besluta om restriktioner mot att ha fjäderfä utomhus, exempelvis på grund av en smittsam fjäderfäsjukdom. Restriktionerna gäller även för ekologiska fjäderfän, utan att de förlorar sin ekologiska status. Det omfattar kravet på utevistelse som sådan men även kravet på att de ska vara ute minst en tredjedel av sitt liv. Om fjäderfän hålls inne på grund av Jordbruksverkets restriktioner ska de ha ständig tillgång till grovfoder och ett passande material för sysselsättning.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II, del II, 1.7.3 samt 1.9.4.4 e och j

5.9.3.1 Samarbete om foder och gödsel mellan gårdar

Du får samarbeta med en eller flera ekologiska gårdar eller gårdar under omställning om foder och gödsel så att era gårdar tillsammans uppnår minst den självförsörjningsgrad av foder som krävs för de djurslag ni har.

Referens: 2018/848 art 14.1 Bilaga II del II 1.4.1 a

Enligt nationella riktlinjer ska samarbeten mellan gårdar kopplas med ett spridningsavtal för gödseln. Kontakta ditt kontrollorgan för mer information och avtalsmallar.

Gården du samarbetar med ska odla fodergrödor som är aktuella för djurslaget. Det är tillåtet att köpa in färdigfoder från fodertillverkare förutsatt att du uppfyller självförsörjningsgraden.

5.9.5 Foder till grisar och fjäderfä

5.9.5.1 Självförsörjningsgrad för grisar och fjäderfän

För grisar och fjäderfän ska minst 30 procent av fodret vara producerat på den egna gården eller de gårdar som du samarbetar med.

Referens: 2018/848 art 14.1 bilaga II del II 1.9.3.1 a och 1.9.4.2 a.

För dig som är gris- eller fjäderfäproducent finns alternativet att samarbeta om foder och gödsel (se 5.9.3.1).

5.9.5.2 Bete och grovfoder till grisar och fjäderfä

Grisar och fjäderfä ska ha tillgång till bete eller grovfoder varje dag. Grovfodret kan vara färskt, torkat eller ensilerat.

Referens: 2018/848 art 14.1 bilaga II del II 1.9.3.1 b, 1.9.4.2 b

Grovfodret kan till exempel utgöras av hö, hösilage eller rotfrukter. Det grovfoder som ges till respektive djurslag bör vara av ett slag som är smakligt för djurslaget ifråga.

5.9.5.3 Icke-ekologiska foderråvaror till grisar och fjäderfä

Förutsatt att Jordbruksverket har bekräftat att vissa proteinråvaror inte finns tillgängliga i ekologisk form får du ge smågrisar som väger upp till 35 kg och unga fjäderfä upp till 5 procent icke-ekologiskt proteinfoder av jordbruksursprung. Detta gäller fram till den 31 december 2026.

De proteinråvaror som Jordbruksverket för året 2023 bekräftat att det råder brist på är ekologiska varianter av potatisprotein, majs gluten samt vattenfritt betain av ekologiskt eller naturligt ursprung. Råvarorna ska produceras eller beredas utan kemiska lösningsmedel.

Du ska beräkna foderandelarna per djur och tolv månadersperiod, inte per besättning och år. För djur med kortare levnadstid än ett år gäller konsumtionen för djurets livstid.

Andelen icke-ekologiska foderråvaror kan fördelas olika under den tiden de unga djuren får äta icke-ekologiska proteinråvaror, så länge du inte överskrider 5 procent under en tolv månadersperiod. Alla foderandelar ska beräknas i kilo torrs substans. Se även 5.9.8 för icke-ekologiska foderråvaror och tillsatser.

Referens: 2018/848, art 14.1, Bilaga II, del II, 1.9.3.1 c, 1.9.4.2 c. och Jordbruksverkets beslut av den 8 april 2022 med dnr 4.7.18-07312/2022.

Ytterligare krav för att få använda dessa icke-ekologiska foderråvaror är att de balanserar foderstaten, för de aktuella djurkategorierna, med avseende på aminosyrainnehåll, och att ekologiska proteinråvaror med motsvarande aminosyrasammansättning inte finns tillgängligt.

Det finns ingen definition av unga fjäderfän, men alla slaktkycklingar och annan slaktfågel som slaktas vid de lägsta tillåtna åldrar som gäller vid användning av icke långsamväxande fjäderfän är unga fjäderfän. Unghöns som är högst 18 veckor gamla är också att betrakta som unga fjäderfän, oavsett ras eller hybrid.

En del värphönshybrider och hybrider inom slaktkyckling och värphönslinjer som ska användas som avelsdjur är inte fullvuxna vid 18 veckors ålder. Hur länge de är att anse som unga varierar, men för de flesta värphönshybrider är en ålder på mellan 27 och 35 veckor fortfarande att anse som unga fåglar.

5.9.8.3 Produkter från fiske som är certifierat som hållbart

Produkter som fiskmjöl, fiskolja och andra foderråvaror som kommer från fiske som har certifierats av MSC, KRAV och Naturland som hållbart får användas under förutsättning att:

- De används endast till grisar och fjäderfä (icke-växtätande djur)
- De har producerats eller bearbetats utan kemiska syntetiserande lösningsmedel.
- Att proteinhydrolysat från fisk är begränsat till unga djur dvs. grisar upp

till 35 kg och unga fjäderfän. Se även 5.9.5.3 för icke-ekologiska foderråvaror till grisar och fjäderfä.

Vilka certifieringar som Jordbruksverket erkänner framgår av Jordbruksverkets föreskrifter för ekologisk produktion (från 1 januari 2024 kan även Marin Trust bli godkänd).

Referens: 2021/1165 art 3 Bilaga III Del A tabell 2, SJVFS 2023:17 kap 1 §4a